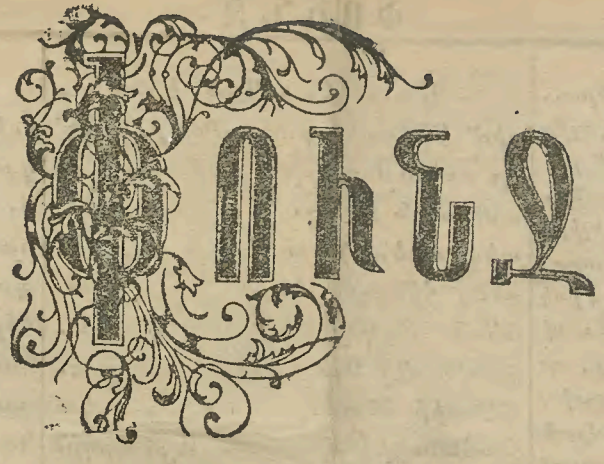

Փոստը չափազանց օրերը կը հրատարակուի. — Տա-
րեկան բաժանորդագրիկն երկու և կես արծաթ Մեծիս
կանխիկ վճարելով, քի մայրաքաղաքիս և իւր արտա-
մանաց և քի գաւառացի համար — Վից և Կրկ
անոց համար ալ բաժանորդ կը կոչուին: — Հասար 40
փարսլի և և կը գտնուի մասնաւորապէս Պոստ-Պա-
րու զբաղման և գրականութեան Վանքի մարտի 1-ին
ընդ — Մանուկեան տղոց 3 դրոշ և մեկ անգամի հա-
մար Աւելի աման կը կոչուի անգամներու համար:

ՀԱՍՏԻ
Առ Տճերկ - Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
Կ. ՊՈԼԻՍ
Պաշտ - բարձր նախկին հաս Վերի յարկ թիւ 16

درعیاده بالق بازارنده ناهیه خانداه اوست قاده
نومرولی او طهده (پولیس) غرضی صاحب امتیازی
چهار سوم آلا جاجیان
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien
POUNTCH
16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

ԵԱՐԱՐԻ ՄԵՐՆԵՐԻ ՄԵՐՆԵՐԻ

Կարգ մը մարդիկ կան, սակա-
ւածիկէ կարգ մը, որոց դարձաւ
երկայնակեցութեան կը փախա-
քին իրենց բովանդակ տանը, բո-
վանդակ աղաւթոհմն ու աղքատ
և մինչև իսկ համայն մարդկու-
թիւնն, վասն զի կը նկատեն թէ
այդ մարդիկ պիտանի ու օգտա-
կար կը հանգիստանան իրենց գե-
րադոյն առաւելութիւններով ու
բարեմասնութիւններով:

Չարաշնորհութիւն բրած չեմք
ըլլար, եթէ ըսեմք թէ մեք այդ
կարգէն կը համարենք Մէյրեմ
գոյի Յարութիւն Եփեսոսին, և
ահա այս պատճառաւ շատ ցաւե-
ցանք, երբ անցեալ շարժմ օր
յանակեցաւ լոյսիցին, անոր յան-
կարծական մահուան դոյն:

Տակաւին 37 տարեկան էր
Ալիս, որ վերջին ժամանակներս
հիւանդուտ վիճակ մ'ունէր: Եւ
ի՜նչ էին առաւելութիւններն ու
բարեմասնութիւններն. — լըլու-
թեան, սրամտութեան, ճարտա-
բարձրութեան ու անձնաւոր բա-
րեկամութեան տիպար մ'էր: Մի-
այն այլապէս չէ՝ կոչելով յարգարէ
որ չինիչ էր: Արդայն ժողովոց ու
խորհրդոց մէջ նախաժողովն ու
նկատ, և բանիւ՝ դըլով ու գոր-
ծով աղբիւնաւոր հանգիստացած
էր իւրեկ հաշտագետ, տոմարա-
դէտ ու փաստաբան մեծ յարգ
ու համարում կը վայելէր: Եր-
բեմն անոր այս կամ այն գործին
ու ձեռնարկութեան դէմ լուսած
խօսքերն ու շարժումներն՝ պար-
զարար հակառակադիրութեան ու
նարանձու աղբիւնք ու անհիշեթ
դատարկութիւնք էին, և ապե-
րախտութիւն, որ դժբաղդաւար
ո՛չ նուազ տարբայած մըլութիւն
մ'է ի մեզ, և որով ո՛չ սակաւ
փաստած կ'մը ու կը փաստուինք:

Այս, շատ ցաւեցանք Մէյ-
րեմի մարտի 3-ին Եփեսոսի
անակեցաւ մահուան վրայ: Գրեթէ
40 տարեկան էր ի վեր կը ճանչա-
լինք, հանգիստանալ էինք անոր
բարեմասնութեանց, և ի մասնա-
ւորի վայելած էմք անոր անձնը-
ուէր բարեկամութեան անմասա-
նալի հաւատարմութեան: Երբ ի հարկին
գիւմէնք անոր իրեն վաղածա-
նօթ բարեկամի մը օժանդակու-
թեան՝ մտադիր ու սիրալոյսով
կ'աշխատէր գոհացունել զմեզ:
Մեր ծանօթներուն մէջ սակաւա-
թիւ են Մէյրեմի մարտի համարը-
մանը...

Աւա՛ղ, շատ տարածամ ու յա-
նախկին կորուստներ: Արդարեւ
արժանի էր դարձաւոր կենաց: Կը
վշտակելիք իւր կըլտնը՝ երբեք
Եփեսոսի, յանկալով որ հանգու-

ղեակ հայրապետի կըլտնը բա-
րեմասնութեանց հետեւող գործը-
տի միշտ: Կը վշտակելիք նաեւ
համայն աղբիւնացն ու պարտ-
դալից: Եւ կը մտքի մը որ՝ Մէյ-
րեմի մարտի մահով մարտ ու ող-
ւով անձինք բարեմասնութեան մեջ,
լըլութիւն ու փեհանութիւն ան-
բարեկան մեք մէջ, փախանակ
թիւթեւութեան, փոխանակ կեղծ-
ուպատիր վարմանց:

Մէյրեմի մարտի կենսագրութիւն-
նը խմբագրել շարժարեւ տըլը-
նեքը պիտի կ'ընեն՝ առանց մեծ
աշխատութեան՝ ճոյս նիւթ պատ-
րաստ գտնել անոր կենաց մէջ,
և մեզի հետ կըլտնակցանել թէ՛
նա փառք ու պատիւ կը բերէր
իւր տան, աղբիւնացն ու աղքատ,
և ի մէջ այլոց՝ պիտի կ'ընեն ցաւ-
ցունել ի Բերտ Յէրի գիւղի ող-
գային գերեզմանատունը, զոր
հանգուցեալն դարձանաւ մահու
ստատութիւն մ'ըրած է, և որով
նման գերեզմանատուն չունինք և
ո՛չ ուրեք: Տակաւին շատ տեղ
գերեզմանատուններ տնինք, նոյն
իսկ մայրաքաղաքիս մէջ, որ բո-
լորովին անպատ անպատարար են,
ամէն օր կը կըլտնուի կ'աղաղան-
ուին, և մեր նախնեաց գերեզ-
մաններն ստանալիս կ'ըլլան կ'ա-
նարդուին: Կենսագրողը պիտի
տեսնեն միանգամայն թէ՛ Յարութիւն
Եփեսոսի տոհմային աշխու-
ծագում մ'ունէր, և հայրը՝ Հե-
թում աղա՝ Աղալիսէ Կ. Պոլիս
գաղթած, պատուաւոր վաճառա-
կանութեամբ զբաղած և պատ-
ուաւոր կենեք ու վարք ունե-
ցած է:

Յուդարկաւորութեան հանդէսը
վաղը պիտի կատարուի ի Բերտ Ս.
Երրորդութիւն Եփեսոսի մէջ,
որ անցեալ շարժմ օր բնակա-
րանէն փոխադրուած է մարմինը
զմեւեալ, և յատուցուած է հան-
դէան, հեռագրութեան կըլտնը ու
ըրոջը՝ որ Զվիցերիի ժընէլ քա-
ղաքը կը գտնուին:

ԹՂԹԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ ՓՈԼԻՍԻ

ԽՍՍԿԱՆ. 17 Փետրուար 1899:—
Այս տարւոյն ձմեռը շատ զար-
մանալի էր, դարձաւ յիշեցնող
ա՛յն արեւուն տաքուի օրերը պահ
մը խնդալուցին աղքատիկ գեղը:
Չեմ կրնար բնել գիւղիս աղքատ-
ները, վասն զի հաշիւ մասի վրայ
քանի մը հարուստներ կ'ընան
համբաւել, եթէ կարելի է հա-
րուտ անունը տալ անոց ալ,
քանի որ միմիայն երկրագործու-
թեամբ կը զբաղուին. ստակի մասին
օչեմք. իրենց տակերը ձեւաւոր-
ւին կը ճարեն, ա՛ն ալ բան մ'է:

Սակայն այս բոլոր խնդարն և ու-
րախտութիւնը մոռցուեցաւ, երբ
Փետրուարը՝ անգլիական բաւով
(կոճակը) սկսաւ իւր պոչը խաղ-
ցնել, ու վերջապէս ձմեռը եր-
կինքէն վար իջեցնել հասարակա-
պէտ է: Եւ հաւ սկսաւ աղքատու-
թիւնը իւր հոգանի թիւերը պար-
գել, և մերկ ու ակնյայտի երե-
ւան ելին: Բարեկամատար, ամ-
այս 44ին, անգլիայ քաղաքի Ս.
Հայրը, Գեր. Տ. Արքեպիսկոպոս
պետ հոգ տնտեսի, իւրաքան-
չիւր տուններէ սղծութիւն հա-
ւաքեց, ըստ կարողութեան, և
բաշխեց աղքատներուն, որոնք ի-
րենց գաղթին մէջ օրական պարէ-
նէն զատ ուրիշ և ոչինչ չունին:
Այդ ալ չկրնար կրկնուիլ սակայն,
քանի որ ամէնքն ալ այսօր ունին
ու վաղը թշուառութեան պիտի
մատնուին եթէ բարի գտն մը չը
բացուի: Նշանաւոր երկրագործ-
ներն անգամ այս տարի հաղիւ-
ղիւնք ամառ կը նեւեն, վերջա-
պէս թշուառութիւնը ճիւղի մը
նման բերանարաց կըլտնուի և ու-
րախտութիւնը, որոնք գլծ-
բախտաւոր սակաւ չեն ամենու-
րեք: Մարդաբան մաս — քա-
կած՝ տոկոսով ստակ կը փետուե-
ն, ու այն ալ շատ դժուարաւ կ'ընայ
գտնել, որով այժմէն կըլտն կըլ-
լայ գաղթ խողակի հասոյթը, ան-
կայն գոհ պիտի ըլլայ եթէ տա-
կէց ալ չըլլայ: Թաղանք ինք-
երկրորդութեան, կ'ընեն հիւսն խնդ-
կը կըլտնուին, մարդուն ունե-
լիքէն աւելի անասունէն կըլտն կը
մտածեն, որ օրուան հացին չափ
էրանէր է և դժբախտաւոր շատ
սակաւագիտ, որովհետեւ անցեալ
տարի ցանքը քիչ ըլլալով՝ չէր
կըլտն երկրագործը պէտք եղած
կերը պատրաստել ո՛չ միայն իրեն
այլ և անասունէն ալ: = Տեւառն-
ընգառաջի տոնին աւելի Գեր-
քաղաքի Ս. Հայրը, ինչպէս յիշե-
ցին, հոս էր, այդ օրը, ըստ սով-
բութեան, Տ. Յարութիւն քահա-
նայի հոգան համար պաշտօն մա-
տցց, որուն կտակաւ ամէն տարի
60 դրոշ կը յանձնուէր տեղւոյս
Ս. Յարութիւն կեղեցեալն, բայց վեր-
ջեւս դապրեցաւ, չեմ գիտեր՝
ի՜նչ պատճառաւ: Այս անգամ,
այդ պաշտօնը չէր պատկանել մի-
այն փերդիկեալ քահանային, այլ
նաեւ անոր նման կամ թեքս ան-
կէց ալ տակի աղքատաւորութե-
թեամբ հոգանած Տ. Խաչատուր
քահանային, որուն անակընկալ
վաղեման մահը դոյժը մեզ ալ շատ
ցաւ պատճառեց: Հանգուց-
եալն երկու տարիէ ի վեր իւր
նշանաւոր քաղաքէն մէկ մէկ արե-
տակ մ'ը կը նուիրէր աղքատիկ
կեղեցեալս: = Կրթական գործը
բաւական մեծ զարկ մը ստացած

է շնորհիւ նորընտիր փոխմասն-
հայր Սրբազան Հօր և ջանքի-
Գեր. Տ. Արքեպիսկոպոսի, որ
իւր խնամքը չղանար այս աղքա-
տիկ ժողովուրդին, թէ և չունենայ
ինքը փութաւորութիւն մը: Գործ-
ցական պիտեմէն միջին հաշուով
23-30 սակ է, տնի տնայի մը
և կառավարիչ. հոն կը յաճախեն
400-450 երկուս աշակերտներ,
ամառը գրեթէ չը մնալու պայ-
մանաւ: Այդ պիտեմէն մեծ մա-
սը կը լրացնեն բարեպաշտիկ ու խ-
տաւորներ, որոնք Խաչի տօնին
տալիւ: Չարախանէն հոս այցե-
կելով, չեն խնայեր իրենց լուսն
կեղեցեալ աղքատիկ գտնաւորա-
կին մէջ ձգելու: Եւ կը ճոխանայ
այն օրերը, վասն զի ժողովուրդը
բանկալի կամ գտնաւորութիւն մէջ
ստակ ձգելու բարի սովորութիւնը
չունի, միայն խողակի և արմուեաց
բերքերէն կը հանէ կեղեցեալն և
դոյրոյն լաճին: = Երեկ լոյսի
թէ՛ սղքատ կ'ըն մը, յաւաստա-
տելով ամառնայն աշխատելու ան-
կարողութեան վրայ, ինքիցինքը
հարկից թմբիւն մէջ պիտի նետե-
նէր, եթէ չըլլանի իւր երկուս
անասունայ գտնայ՝ պիտեմէն ա-
գայանքներուն: Այսօր ալ կը լը-
սենք թէ՛ խնդին մէկը մտաւորա-
լաւ կենէն լուսնաւորութեան երթի-
կայ եղեր է:

ՍԵՒԵՐԱՆ. 8 Փետրուար 1899:—
Նախընթաց ամսայ վերջերը պա-
տեհութիւն ունեցալ Տիարալեքի
գնալ անձնական գործով մը, և
14 օր մնալ յետոյ վերադարձայ
Այդ օրերը հիւրընկալուած էի
տեղւոյն պարսկական փոխ-հիւ-
պատոս և աղգային Բաղ ժողո-
վը ամանապետ Վաւմ. Թաշեան
թովմաս Եփեսոսի տունը: Նորին
վաւմութիւնն իւր ծանօթ հիւրա-
սիրութեամբ և համակրելի բա-
րեկամութեամբ պատուաւորելով
յանապա՛ շնորհալարաւ կացաց
գիւս Փոխադարձաբար՝ երախտա-
գիտական շնորհալարութեան կը
յալանեմ Վաւմ. Թովմաս Եփեսո-
տի համար: = Տիարալեքի գնա-
լը թէպէտ անձնական գործոյ
համար էր, սակայն գործոյս կար-
գաւորութեան առաջ փութացի
առաջին անգամ՝ Նորին վաւմա-
թեան ընկերակցութեամբ և յե-
տոյ ամաններն քանի մը անգամ
գնալ տեղւոյն առաջ, տեղապահ
Գեր. Տ. Երեկին շնորհալար
վաղապէս Ս. Հօր քով ի տե-
սութիւն: Նորին Գերապատու-
թիւնն իւր անգուլ գործունէու-
թեան համատարած համալուս-
որ Տիարալեքի մէջ հովանական
պաշտօն վարող եկեղեցականաց
մէջ մեծ տեղ մը կը գրուէ, թէ՛

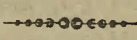
տեղական կառավարութեան և
թէ՛ ամբողջ հայ հասարակութեան
սիրելի հանդիսացած է: Ժողովոց
կազմակերպութիւն, գաւառական
որդանոց, հոգաբարձութիւն և ա-
մէն ինչ օրինաց տահմանին մէջ
տեսնուեցան: = Երբ այս տարի
գրեթէ հարկին մէջ կը գտնուիմ,
պարտ անձին կը համարիմ՝ հա-
մալը և դիտող նմանողութեան
մը ի մէջ լոյսի, յաւելով
թէ Տիարալեքից ալ ևս ևս
յիւրապէս ալ բարեկարգ են,
ունենալ իրենց մէջ միեւնոյն
չահեկան գործունէութեամբ օժու-
եալ առաջ, տեղապահ, յանձին
Գեր. Տ. Արքեպիսկոպոս շնորհալար
վաղապէս Ս. Հօր և Բարձր
վարժաբաններն այցելելու և նո-
յա յաւաղիմութիւնները տես-
նելու բարեկարգութիւնը տես-
ցած եմ անցեալ տարի, սակայն՝
հակառակ իմ այնքան բաղձնա-
ցած Տիարալեքի վարժաբաննե-
րը այցելելու պատիւն չըլլի ու-
նենալ: Միայն տեղապահ Ս. Հօր
ստած չահեկան տեղեկութիւն-
ներով շատացալ, յորս գոհու-
թեամբ կը խօսէր գաւառաւոր
գրայ: Անշուշտ եմ որ աշակերտ
ալ յաւելալ և յաւաղեմ վի-
ճակի մէջ են: Տեղւոյս վարժա-
բանն ալ ո՛չ նուազ օգտակար
հանգիստացած էր, սակայն կը ցա-
ւիմ բնութեմէ՛ գաւառաւոր Պ. Երիս
Փափաղեան, ձեր վաղեմի թղթա-
կիցն ինչ ինչ բանաւոր պատճառ-
ներով հրաժարած է աշխատեն:
Առաւած շնորհք տալ մեր ժողո-
վրդեան առաւմատեաց գաւառ-
կալը թէ՛ = Տեղւոյս բնակիչներէն
Գալուստեան Տիարայ. Յարութիւն
վաղ առաւոր Թաղ. Խորհրդոյ
անդամներէն Միլլէթիւքեան
Յարութիւն և Տաղապահեան Գոս-
պար Եփեսոսից: Ընկերակցու-
թեամբ և Բարձր պիտի ուղեւորի
քահանայական կարգ ընդունելու
համար: Ստալը խօսելով Սեւե-
րակցիք բաղաւորմամբ ուրիշ ան-
գամներ, այս անգամ քահա-
նայական լու ընտրութիւն մը ը-
րած են, որովհետեւ յիշեալ տի-
րացուն կարի յոյժ յարմարագոյն
է քահանայութեան նախկին
պաշտօնին:

Գրիգոր Միլլէթիւքեան

ԿԵՂԻՊՈԼԻ. 20 Փետրուար 1899:—
Ընտանեկան ծառայութիւն:—Ինչպէս
երկու շաբաթ առաջ՝ տեղւոյս
Եր. Տ. Խորէն քահանային անձ-
նական ծառայութեանց առթիւ
առ հարկի խօսեցանք հակիրճ,
ահա այդ հարկադրութեամբ իւր
Բ. ցոյցակ կը ներկայենք և՛ զայս
Բաղաքիս իւր 200 տուն աղքա-
տիկ Հայ ժողովուրդը խորհրած

Ժամատուն մը իւր դպրոց կը
դորձած էր և չէր փոխ մամբ
ձի ու՛մ կ'ուզէ յօժարակամ «խոր-
հուրդ խորին» երգել, քանի որ
հարկ կամ կարգ պիտի գայ դը-
րամական «Պատարագ» մը մա-
տուցանելու։ Ասկէց 9 տարի ա-
ռաւ՝ մեր հայրենակից Գեորգ Ե.
Վահրամ Ե. Վ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
այցելեալն, իւր քեռայրը՝ յիշեալ
քահանայն՝ նախ և առաջ իւր աղ-
քատիկ քահանայն Ե. Ս. Ս. Ս. Ս.
ընդ հայրենակիցի մը նա-
խաճեալութեան կը յորդորէր զայն
և կը յաջորդէր ստանալ (20 ոսկի)
2460 դրշ (2), չնորհել տալով նմա
նախ իւր մատուցած Պատարագէն
գոյացած Ժամուցը իւր 200 դրշ
և Պաշտօնի առթիւ (2 ոսկի) 246
դրշ։ Գալով դպրոցական շինու-
թեան առթիւ այդ քահանային
տնական անդամներէն (կին, զո-
քան, աներձակ և քեռակալ)
տուած են իւր 240 դրշ։ Ժամա-
րարի համար ոսկի թել բանտած
զոյգ մը հողաթափ իւր 60 դրշ։
Իւր զոքանին ծախիւք նկարել
տուած է՝ եւրոպական արդի ձե-
ւակերպութեան համաձայն ներ-
կայացուած՝ տեղունական ընթի-
րեաց պատկեր մը իւր 440 դրշ։
Եկեղեցւոյ վերնատունը կենսալիք
տեղում մը համար անոր տունէն
տրուած 60 Բնդ.՝ գումար՝ 3376
դրշ, որ նախորդ հրատարակու-
ածին հետ եղած է 13469 դրշ։ Արդ-
մեր Ե. Խորենի պարսաւը փնտը-
ւողները, եթէ երբէք սխալ բան
մը նշմարեն այդ գումարներու
մէջ, իրաւունք ունին դիտողու-
թիւն ընելու և մինչև իսկ պաշ-
տօնապէս հարցունելու։ Հիմաւան
սակայն դէթ մնայածներուն հա-

աշխատանք և գործունեայ քա-
հանայ, և եկեղեցւոյ անձնուէր
ծառայ։ Մար Արաւ Կաթինայ

ԱՅԻՓՆ-ԳՍՐԱՆԻՍՏ. 10 Փետր.
1899. — Բարի յրաւանքեան զանա-
րէնքն, օգոյս սեւեռած ուղեւոր
ընտրած էր երկնից ստրաւածիւր ուր-
տին մէջ եւ առաջը ստրաւած իւր
ամպոտ ծոցում և լուս էր երկնից եւ
երկրի։ Հարաւային Ամերիկայի քաղա-
քի մը խորում կանգնած էր գիշերէն
աւելի սեւ տախտակաց կոյտ մը. առ-
նակի խեղճ նամուկներ մը, դադողի
պէս սգաւար, շրմի մը պէս տխրա-
կերպեան։ Ինչ չարազոյթ բաներ կը
խօսէր հոն տիրող անդալային լուս-
թիւնը, ինչ ահեղ տարածուած էր
այն տեղի ճրագը եղող մահուան ըստ-
ուելը։ Յանկարծ գոգոսային փայլակ
մը ներս ցայտեց ցուրտ համարյոներ

(*) Ետքէն յորդորէր էր նաեւ 40
ոսկի եւս տալ շինուելիք դպրոցին ա-
նունը անոր տոհմային մասնաւորումով
«Ազարեան» կոչելու համար, ինչպէս
ոմանք կը փախալէին. այլ կ'երեւի
թէ ամբարհաւածութիւնը չիտարհե-
ցաւ չքաւորութեան հանգեղ այդ կո-
կիկ գումարէն օգտուելու, որ թերեւս
մինչև 100 կը բարձրանայր, եթէ
բարձրացոյն նախանձը սիրտ չկոտրէր.
հետեւաբար անպատեհ չէ կարծելու
թէ այդ 20 հաւան ալ տարուն սորձանք
մը ծագած է եւ մանաւանդ երբ մէկ
երկուքին տղեղ դերերը ի յայտ եւ-
կան... Եւ այս բան ոչ ումը ան-
հաւատալի չթուի, քանի որ 50000
դրուով օգտակար լինել աշխատող
քահանայ մը այդ նախանձու եւ ամ-
բարհաւածութեան զոհ տալ կ'աշխատ-
ուի վերջերս։ Այլ դարձեալ կըսենք
ուրախ սրտով. միթէ այս չէ՞ անմա-
հաւատութիւնը միջոցով զաւր-
խորդին եւ այլի անմեղ խռովն...

տուած երկու դեղնած ճակատիկներու,
երրորդը տրապիզի մը ետեւի կողմը
ծածկուած էր։ Մին՝ մանուկ կամ լաւ
եւս է ըսել շարժուն կմախք որու նը-
քողած բերանը կը ծաղկէր ծնկիկի
(սիկարի) ծխախոտն թղթի մի կտորը,
զոր հովը ներս նետած էր արդէն, իսկ
միւսը աշխան ճողած դեղնատեղեւ մի
էր աւելի քան դեռածին երախոյ, որ
ինկած էր դիակնացած դալկատիւ
մարմնոյ մը վրայ եւ ստինքը ցաւքած
գոնելով, անոր քթին երկու օր ուռը
երկած արեան տեղը կը ծծէր։ Վաղը
բարկրտ անտարբերութիւնը բարեհա-
ճած չէր չնամեակ կրկնակի պարտը
մը գէթ հացի կտոր հեզ իջողընչն,
գէթ անուր թաղում մի հեզ մեռե-
լոյն։ Թէ դրացութիւնը վազերացաւ,
ընտելիւնն ալ դադանացաւ, գաղժ օ-
ղոյ յաջորդեց կատաղի ցուրտ մը որ
իւր սառնային սեւ ալիքը տնակին
ծակտիկներէն ներս հոսեցուց, եւ կե-
նաց կիսապաղ վառարանին վրայ մը-
խաղող այն խեղճ կայծիկներն ալ
իւր ճիւղալային սառ ծոցին մէջ մարեց
մղձկեցուց։ Ո՛հ, ան տան երկու հոգ-
եակներն ալ վեր կը թռչէին, իրենց
հողեկարքի հոնդիւնէն մղձկուած ձայն
մը կեղծը եւ կը խառնէր, այն տեղի
տառապաւ աղողութեան բերնէն
միահամուռ մարդիկալով տիկերբա-
սաստ բողբոջներու ամբողջային ձայնէ
կաղմուած ահեղ նըղմերգութեան,
որմէ սարսուռ կըզգար սեւեռած միջոց
անգամ։ Յուստենակնութեան խո-
րերն ի վար կը անձնէին դիակնացած
երեք անձանց կրճատը կառններէն
արդէն ծայթբաժ սեւ սեւ անձնքներ,
որք անդունդները կը լեցունէին։

ԽԱՅԱՏՈՒՐ ԲԱՊՏԱՄԱՐԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսմանիոյ Պօթուխան քաղաքէ
Փետր. 18 թուով կը գրեն թէ՝
Ռուսմանիոյ կառավարութիւնը հա-
ճեցաւ պատուանշանաւ մեծարել
տեղւոյն Հայոց եկեղեցւոյ աւագ-
ուր Հայրն, և առ ի չնորհաւո-
րութիւն՝ Նորին Արժանապատ-
ուութեան այցելեցին բազմաթիւ
ազգային ու օտարազգիք։ Ու-
րախութեամբ կը շնորհաւորեմք
մեք ալ, յուսալով որ ինչպէս մին-
չե ցարդ նոյնպէս և այսուհետեւ
իւր կոչման ու ուխտին աշխատի
ընթացից մէջ կը գտնուի, ժողո-
վըրդեան օգտուէաւ, և իւր դա-
տակարգին պատուաւրէ հանդի-
սանալով։ Նոյն նամակէն կ'իմա-
նամք որ Աթմանս անուն քահա-
նայն, որոյ յայտուէն՝ անվայել ու
դալկալիկական վարմունքն յայտ-
նի են, ապաւին յիշեալ քաղա-
քի մէջ կը գտնուի, հրեայ Ժամա-
դործի մը հետ ընկերանալով խա-
նութ պիտի բանայ նախ քահա-
նայական կերպարանքով, և թէ՛
այս քահանային վարմունքէն զու-
րաւր ձանձրանալով Հողաբար-
ձութեան անդամք, հրաժարել
են և նոր ընտրութիւն կատարել
հարկ եղեր է։

— Ս. Հայրապետը Տիգրիսէ կը-
միւնէին վերադառնալուն պէս,
Պրուսայի՝ Գայէրիի և Թէրի-
տալի Գեր. Աւաշեղիք յիշմիւ-
ծին պիտի ուղեւորին, ինչպէս
յայտնի է՝ և պիտի պատմաւորու հա-
մար։ Անցողիքն պատրաստուած
են։

— Էլմիսնէն Վանայ և Մշոյ
կարօտեցող համար 15000 ռուպլի
զրկուել է Պատրիարքարան։

— Կէտիկ-վաշայի թաղ. Խոր-
հուրդը՝ կարօտ գաւառացւոյ հա-
մար 4240 դրշ հաւաքել և Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հօր յանձնել է։

— Մանուկեան Մեծ. Սենեքի-
րմի էֆէնտիի գումարն Վերդինէ՝
որ բազում տարիներէ ի վեր
ամուսնէն (Թագաւոր Էֆէնտի Վար-
տիգարեան) բաժնուած էր ան-
ցաւ հինգ շաբաթի մը իւր Սոյա-
ճեան Յակոբ էֆէնտիի ընդկա-
րանին մէջ Գաղաթաղացի թաղ. է-
ֆէնտիի հետ պատկոնցաւ երկու
քահանայից միջոցաւ։ Ս. յիշմիւ-
նայն պատկաւրութիւնը Ս. Հայրապե-
տին հրամանաւ եղած է, և ըստ
հայրապետական անօրինութեան՝
Թագաւոր էֆէնտիի ալ թոյլատրեալ
է իրկին ամուսնանալ։

— Աղեքսանդրիոյ քաղաքա-
պետական խորհուրդն՝ Պօղոս Նու-
պար փաշայի կողմանէ ամէն աղ-
գայ կարօտեցող համար իրեն
յանձնուած 300 լիւրային 200 ը
հայազգի չքաւոր դաղթականաց
յատկացուցեր, և ազգային թաղ-
խորհուրդարանը զրկել է։

— Տիգրիսի ներքեան վար-
ժարանի պատուարժան Հոգա-
բարձութիւնը՝ ուսուցչաց համար
հանգստաթոշակի անուակ մը հա-
տատել է, 18 տարի ետքը գոր-
ծադրելու պայմանաւ, որովհետեւ
10 տարի ետքը պիտի ունենայ
անուակը 400 հազար ռուպլի, որ
պիտի գոյանայ Հոգաբարձութեան
կողմանէ յատկացեալ տարեկան
3000 ռուպլի, ուսուցչաց թոշակի
400ին 65ն և ուսումնաւոր անձանց
տէնիկալեալ նոյնքանութիւնն-
ըէ։ 25 տարի պաշտօն վարող ու-
սուցչաց պիտի վճարուի իրենց
թոշակին 1/4ը, իսկ 20 և 15 տարի
պաշտօն վարողներուն՝ համեմա-
տաբար պակաս Մեք և ուրիշն-
ըը շատ անգամ փախաք յայտ-
նեցինք որ ուսուցչաց համար այս-
պիսի ստատուք մը համապատ-
մայրաքաղաքի մէջ, և մինչև իսկ
կանոնադրութիւններ խմբագրե-
ուեցան հրատարակուեցան, բայց
գործադրութիւնը չտեսնուեցաւ։
Յաւալին ճշմարտութիւն է թէ՛
տակաւին աւելի խօսքի մարդիկ
եմք քան գործքի։

— Կայսերական կառավարու-
թիւնը 3000 ոսկի զրկել է Վանայ
կարօտեցող համար, որաւորելով
որ բաշխումը կատարուի կուսա-
կալին նախադասութեամբ յանձ-
նածողովի մը միջոցաւ։ Արդէն
երկրագործական գրամատունն
ալ որաւած էր 160 հազար դրուշ
փոխ առ յիշեալ կարօտեցող
վարույանի զվարթութեան համար,
առանց կարածական երաշխա-
ւորութիւն ստանալու։

— Տիգրիսի Աննա Գ. Լուսիյան
յորդորանք Սեմ. Ս. Պատրի-
արք Հօր, սկսած է հանգստակու-
թիւն ընել Վանայ կարօտեցող
համար։ Կը յուսամք թէ հանգա-
նակութիւնը արդիւնաւոր պիտի
ըլլայ, որովհետեւ տիգրիս Հայ ի-
դակաւ սեւել բարձր գաւառն վրա-
տահութեան ու համակրանաց ար-
ժանի հանգիստացած է։

— Պետրապոլիսի լրագիրքը դը-
րել են թէ՛ Կովկասու և յայնկոյ
կովկասու զանազան ժողովրդաց
վարժարանաց համար նոր ծրա-
դիր մը պիտի պատրաստէ կրթա-
կան նախարարութիւնը։ Հետեւա-
բար յոյ կայ որ՝ մեր ազգային
վարժարանաց համար վերջին ժա-
մանակներս եղած անօրինութիւնք
ալ պիտի բարեփոխուին, և դըժ-
գոհութեանց վերջ պիտի արուի։

— Պատրիարքարանէ ծանուց-
ուեցաւ։ Չմիկածապի առաջնոր-
դական նորընտիր անգղապահ Գեոր-
Ե. Կորին վարդապետի թէ՛ Պե-
րաթը պատրաստ է, և ինքն
պարտի օր յառաջ երգումէ մէկ-
նիլ ուղեւորել իւր նոր պաշտօ-
նաւայրը։ Տ. Կորին վարդապ. բա-
ղամ Ժամանակէ ի վեր երգումի
կարմիր վանուց փոխ-վանահայրն
էր և իւր վերակացութեան ներքեւ
հատատեալ որանոցն ըստ ա-
մենայնի գոհացուցիչ վիճակի մէջ
կը գտնուէր։ Անտարակոյս եմք
թէ Չմիկածապի վիճակայնոց ալ
օգտակար պիտի ըլլայ Տ. Կորին
վարդապետ։

— Տոքթոր Մանուէլ պէյ Իւ-
թիւճեան՝ արեւելութեան դէմ
հրատարակած տետրին հասցիւն
6621/2 դրշ Գում-Գաթուի Աղ-
քատարնամ ընկերութեան նու-
րել է։

— Պաքուցի տիգրիս Տ. Յակոբ-
եան՝ 23000 ռուպլի (3000 լիւրայի
չափ) նուիրել է՝ Տիգրիսի մէջ,
ի յիշատակ հանգուցեալ ամուս-
նոյն, եկեղեցի մը կառուցանելու
համար։

— Մայրաքաղաքի ազգային
ծանոթ գերատնտեսներէն տի-
կին Սիրանոյի օգտին համար՝
Տիգրիսի մէջ ներկայացում մը
տրուելով՝ 2300 ռուպլի հասցիւ
եղեր, և 5000 ռուպլի արժէքով
նուիրելու արուել են Բնդ ամէնը
700 լիւրայի չափ, որով ոչ սակա-
ւաքաւորուած կ'ըլլայ տիգրիս։

— Ս. Հայրապետին կողմանէ
Տիգրիսի Գեր. Աւաշեղիքին ուղ-
ղեալ կնիգակի մը պատճենն է
հետեւեալն։

«Երբ որ ժողովական տնտեսութեան
զի բազում ի մերապէնից, որոյ նախ-
նիք ի Ժամանակ Ժամանակ արարե-
աւ են ինչ ինչ բարեգործութիւնս,
թաղեալ կան ի դաւթմ և եկեղեցեաց,
ինքեանք որպէս Ժողովական հա-
նուցեցին ցանկան ունել գոնի ի
շարս նոյնի ի դաւթմ և եկեղեցեաց,
այլ քանզի ի սկզբանէ անտի կայ կարգ
սահմանեալ յաղաքս նմեցեցրց, թէ
ո՛վ ո՛ւր պարտի թաղի, և նախնեք
սակաւ բացառութեամբ շնորհեալ են
տեղի արանց մեծագործաց և կամ
բազմաշխատ եկեղեցականաց ընդ հո-
ղանեաւ Երազարց, որոց բարեբա-
հանդիսացեալ են ի կենդանութեան
հանգուցեալ մեծագործք և որոց վան-
երէն եկեղեցին, «Ողորմա՛ղ եկեղեցի-
ն» ընդհանր, պատաւարաց, երախտա-
րաց, պաշտօնուց և այլոցիկ, որք
ընդ հովանեաւ սրբոյ տաճարիս են
հանգուցեալք։»

«Ուստի և պարտ է չափ և սահ-
ման դնել, զի մի՛ ամենայն օր
առաւ ինքեան համարեցի թաղի ի
դաւթմ և եկեղեցեաց, զի այլ է դե-
րեղմանաւորուն և այլ՝ դաւթմ եկե-
ղեցեաց։ Այլ զի մի՛ յետ այսու լիցին
այլպիսի առարկութիւնք և խնդր-
ուածք ի կողմանէ այլ և այլ անձանց
կողմանի երանափօք, յորմէ և ծա-
ղին անբաւականութիւնք զինի մերժ-
ման յայն սակա սովին Հայրապետա-
կան Կոնգրակու պատուիրեմք Գերա-
պատուութեանդ բաւաւ զայն սով-
րութիւն Ժողովական թաղի ի կարգս
նախահարցն իւրեանց ի դաւթմ և եկե-
ղեցեաց, և թէ՛ պատահեցնին բա-
ցառութիւնք, և կայ դէպս դիմել Մեք
և ստանալ դիմումն, թէ ո՛վ ոք և
որովի մեծագործացն ազգի և եկե-
ղեցեաց պարտ է տալ տեղի հանգուց-
եան ի դաւթմ և եկեղեցեաց, և ոչ
թէ վանս ամենայն ծառայողաց և կամ
անուանական աղետականացն խափա-
նել զդաւթմ և դարձուցանել ի գե-
րեղմանաւորուն։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Գրեկն հաւաքով աղ-
դարարութիւն եղաւ դատարանին
իշխանութեանց թէ՛ ըստ հրամա-
նի Օգոստ. Սուլթանի՝ պէտք է որ
ամէն կարգի հպատակաց մէջ սէր
ու բարեւոք յարաբերութիւն յա-
րաւե մնան, ամէն ոք իւր գոր-
ծով զբաղի, ոչ ոք անարգուի ու
յարձակում կրէ բանիւ ու գոր-
ծով, և խտու պատժուին հասա-
րակաց անգործութիւնը քիչ կամ
չաւ վրդովող և այս կամ այն
անձն նեղող վարմանց մէջ դանդ-
ուողները։

— Սապահ լրագիրը կը հրա-
տարակէ թէ՛ մայրաքաղաքիս
անգղիական դեսպանը ըսեր է
Օգոստ. Սուլթանին թէ՛ Անգղիոյ
թագուհին կը փախաք որ Անգ-
ղիոյ ու թուրքիոյ բարեկամական
յարաբերութիւնք առաւել ևս
զօրանան, և թէ՛ Հնդկաստանի
անգղիական հպատակաց մէկ կա-
րեւոր մասն մահմետական ըլլա-
լով՝ բարոյապէս կապակցութիւն
ունին իսլամութեան խալիֆայու-
թեան հետ։

— Իգտամ լրագիրն կը ծանու-
ցանէ թէ՛ անգղիական ամենա-
կարեւոր լրագիրք, Թայմըզ ու
Սթանտարտ գոհութեամբ կը հը-
րատարակեն Թուրքիոյ ու Անգ-
ղիոյ բարեկամական յարաբերու-
թեանց վերջնաւ տեղի ամրա-
պնդիլն, և թէ՛ գոհացուցիչ է
այս վիճակն, քանի որ Անգղիա ու
Թուրքիա շահակից են բազում
պարագայից մէջ։

— Իգտամ կը գրէ թէ՛ Անգ-
ղիոյ երեսփոխաններէն Սըր Սը-
մէթ Պարթլըյի՝ Եֆէնտիի ու Տը-
րաշաօտի մէջ արտաքին աշխար-
հավարութեան վրայ խօսելով
սա՛ղ դիտողութիւնն ալ ըրած է.
— «Անցեալ հինգ տարիէ ի վեր
մեծ անհոգութիւն տեսնուեցաւ՝
օսմ. պետութեան հետ մեր բա-
րեկամական յարաբերութիւններն
աւելի ևս զօրացունելու համար.
Որովհետեւ Անգղիոյ հպատակաց
մէջ բազում մահմետականք կը
գտնուին և Հնդկաստան Անգղիոյ
վարչութեան ներքեւ է, մեղի հա-
մար միշտ պէտք է օսմ. պետու-
թեան բարեկամութիւնը ճնորհիւ
Օգոստ. Սուլթանին, աշխարհի մէջ
նմանը չգտնուող օսմանեան քաջ
ու ընտիր գորաց բանակներուն
բարեկարգութիւնը սրանցիկ է։
Պարտաւոր եմք միշտ ջանալ՝ օս-
մանցւոյ բարեկամութիւնը գրաւ-
ւելու համար։»

— Իգտամ կը գրէ թէ՛ Ռու-
սմանիոյ երեսփոխանական Ժողովոյ
նախագահ Պ. Սթուրցա, հարցման
մը պատասխանած է թէ՛ Թուր-
քիոյ մէջ ընակեալ ուսմանը կը
վայելին օսմանեան պետութեան
ամէն շնորհներն ու պաշտպանու-
թիւնը, և փոխադարձաբար՝ հա-
ւատարմութեան պարտուց մէջ
անիկերի կը գտնուին։

— Գերմանիոյ կայսրն 6 ընտիր
նոյնը և 6 ընտիր չուն ընծայեց
Օգոստ. Սուլթանին։

— Օգոստ. Սուլթանը՝ 14 ըն-
տիր այժ ընծայեց Աստրիոյ կայ-
սեր։

— Չինուորական նպատակ պա-
ղարկն վիճակահանութեան տա-
լին պարգեւն՝ 1000 լիւրա՝ էալի-
նէյի կօչկալաճաւ Հաճի Հիւսէ-
յին շահած է։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԱՍՏՈՒՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Պապր-Ալի փողոց Թ. 52